

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo
Cene: Letno din 32—, polletno
din 16—, četrtletno din 9—, ino-
zemstvo din 64—
Poštno-čkovni račun številka 10.603

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO
Z MESEČNO PRILOGO „KMEČKO DELO“

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška 5.
Telefon 21-13

Cene inseratov: Cela stran
din 2000—, pol strani din 1000—,
četrt strani din 500—, 1/8 strani
din 250—, 1/16 strani din 125—
Mali oglasi vsaka beseda din 1—

Ljudstvo in šola

Raven narodne omike, ki zajamčuje po besedah škofa Slomška narodu zvečičavno srečo ter predstavlja veliko njegovo odliko, se najbolj očituje v številu analphabetov = ljudi, ki ne znajo ne brati ne pisati. Po dognanjih prosvetnega urada Zedinjenih držav Severne Amerike (iz leta 1929) je 62% vseh ljudi na zemlji, starih nad deset let, nepismenih. Z najvišjimi odstotki so kajpada zastopane Azija, Afrika, Avstralija in Južna Amerika. Pa tudi v Evropi je še dosti analphabetov, predvsem v Rusiji, pa tudi v drugih državah. V naši državi vlada velika različnost glede na pismenost ljudstva. Dočim dosega v vrbski banovini nepismenost 65% vsega prebivalstva, je v Sloveniji komaj 4% nepismenih. V Sloveniji znaša število ljudskošolskih učencev 15% vsega prebivalstva, tako da stoji naša ožja domovina po šolski izobrazbi na prvem mestu v Evropi, na isti višini kot Norveška in Nizozemska, višje kot Čehoslovaška, Anglija, Belgija in Danska. Naloga naše prosvetne uprave mora biti, da se visoki prosvetni odstotek Slovenije ne samo ohrani, marveč zviša. To je vroča želja našega ljudstva samega, ki se bridko pritožuje, ako kje na kateri šoli manjka učnih moči ter je več učiteljskih mest nezasedenih. In takih mest je v Sloveniji zadnji čas mnogo. Na to perečo zadevo opozarjamo g. prosvetnega ministra Magaraševiča, ki j v naročni skupščini in v senatu napovedal, da bo v teku leta 1938/39 nastavi njih 500 novih učiteljev.

Z odobravanjem je vzelo naše ljudstvo na znanje besede, ki jih je g. prosvetni minister naslovil na učiteljsvo. Učitelj ne sme biti samo poučevalni stroj, marveč tudi vzgojitelj. Kot učitelj mora kaj znati, kot vzgojitelj pa mora kaj biti. Ker mu je v Sloveniji vzgojevati katoliške otroke, mora biti — to je nujen zaključek iz ministrovih besed — dober katoličan. Noben namreč ne more dati, česar nima. Le če je učitelj dober vzgojitelj, more ustreči pravi nalogi sodobne ljudske šole, ki mora biti delovna in življenjska šola, to je, sposobiti mora mladino za rešitev velikih nalog, ki jih stavi življenje. Da bo človek kos tem nalogam, se ne sme kot otrok izkoreniniti iz domače zemlje, njenih razmer in vrednot. Zato mora dobiti v roke takšen učbenik, ki bo v njem tvarina razdeljena in podana tako, da bo otrok svoje prvo znanje prejel iz svojega prosvetnega kroga, torej slovenski otrok iz slovenskega kulturnega kroga. To zahteva osnovno učno in vzgojno načelo, ki ne more dovoliti, da nastopa z uničevanjem obstoječih kulturnih dobrin v duši mladine nenadomestljiva praznina.

Vsak čas bodo dosegli morje

Španske nacionalistične čete, katerim poveljuje general Garcia Valino, so zavzele 2. aprila mesto Gandeso v pokrajini Tarragona. Omenjeno mesto je v vojaškem oziru največjega pomena, ker obvladuje ceste proti Tortosi in luki Tarragona. Med Gandeso in spodnjim delom reke Ebro imajo čete generala Valine prekoračiti samo še Sierru del Cardon in že bodo prodrle v široko dolino reke do Tortose in do morja, od katerega so bile zgoraj omenjenega dne oddaljene še 30 km.

Dne 3. aprila popoldne so Francove čete v naskoku zavzele mesto Lerido in zajele vse rdeče miličnike, ki so mesto branili. S to zmago so prekinjene vse cestne in železniške zveze med Valencijo in Barcelono. Zaenkrat jim je ostala v posesti le še zveza tik ob morju, katero pa Francovi topovi tudi že deloma obvladujejo.

V nedeljo je tudi Madrid doživel najhuj-

ši topovski bombardma, odkar je začela španska državljanska vojna. Nad dve uri so Francovi topovi najrazličnejših kalibrov sipali na mesto ogenj in žveplo. Število smrtih žrtev je bilo ogromno.

Vsled zadnjih zmag Francovih čet se je zateklo iz Katalonije na francosko ozemlje 2. aprila 8000 rdečih miličnikov. Med begunci je mnogo Rusov, Angležev, Francozov, Poljakov in Čehov. Miličniki so izjavili, da se ne vrnejo več v Španijo, a Francozi z begunci niso zadovoljni, zato so jih poslali nazaj čez mejo. Toda Francova letala so zavohala te transporte in so z bombami obmetavala obmejno postajo. Več rdečih miličnikov je že iz vlaka na francoskem ozemlju pobegnilo. Radi tega dejstva se veliko francoskih časopisov razburja nad marksistično Blumovo vlado, ker na tak način podpira špansko boljševiško vlado v Barceloni.

Nemški kancler v Gradcu

Nemški kancler Hitler je prispel 3. aprila ob treh popoldne v Gradec. Za to priliko je pripeljalo 50 posebnih vlakov ljudi iz vseh krajev Avstrije. Na slavnostno okrašenem kolodvoru so pričakali kanclerja številni zastopniki oblasti, narodno-socialistične stranke in častna četa avstrijske hitlerjevske legije. Pred kolodvorom so vzklikali tisoči in tisoči Hitlerju in Veliki Nemčiji. Ko je obšel kancler častno četo, se je odpeljal v avtomobilu v graško tovarno za vagone, ki že od leta 1933 ne obratuje. Tu ga je pozdravil štajerski deželni glavar, za njim je govoril volilni komisar za Vzhodno marko (Avstrijo) Bürckel in nato je nastopil kot glavni govornik Hitler. V enournem govoru je opisal narodno-socialistični pokret, ki si je stavil za cilj: obnova Nemčije in nemškega na-

roda. Ustvaritev Velike Nemčije je bila stoletna želja vseh Nemcev. Niso je mogli uresničiti ne kralji, ne cesarji, ne tako zvani demokratski režimi, ampak jo je udeležil narodni nagon nemškega naroda. Vodja je nato opisal borbo za združitev Avstrije z Nemčijo in posebno še zadnje dni Schuschniggovega vladanja. Kako trdna je bila stavba dr. Schuschniggovega režima, je dokaz dejstvo, da se je izpolnil v treh dneh dolgoletni sen nemškega naroda o ustvaritvi Velike Nemčije. Hitler se je tudi zahvalil sosednim državam Velike Nemčije, Italiji, Jugoslaviji in Mažarski za njihovo prijateljsko zadržanje. Kancler je podčrtal prijateljstvo sosed z besedami: »Srečni smo, da nam ni bilo treba mej napram sosedom vojaško zavarovati!«

Velika požara

Dne 1. aprila je izbruhnil v romunski občini Diosti požar, ki je vpepelil 380 poslopij. Ognja niso mogli gasiti radi pomanjkanja vode. Požarno nesrečo, katero cenijo na sto milijonov lejev, je zakrivil otrok, ki se je igral z vžigalicami.

V slovaškem mestecu Revuci je v noči

1. aprila začela goreti protestantska cerkev. Radi močnega vetra se je razširil požar na 32 stanovanjskih hiš in na 40 gospodarskih poslopij. Od požara prizadeto mestece šteje 1700 prebivalcev in je uničil požar 480 objektov. Po nesreči je ostalo 55 družin brez strehe.

Na kaj gradijo Kitajci upanje končne zmage?

Doktor Sun Fo, predsednik zakonodajnega sveta nacionalne Kitajske, sin slovečega prepoveditelja sodobne Kitajske dr. Sunjatsena, je izjavil ne samo svojo trdno vero, marveč tudi svoje globoko prepričanje, da bo Kitajska končno premagala Japonce. Njegovo upanje je zasnovano na

dejstvu, da je Kitajcev mnogo več kot Japoncev ter da prideta dva in pol kitajska vojaka na enega japonskega. Poleg tega so japonski vojni stroški mnogo večji kot kitajski. Japonci izdajajo za vojno dnevno 20 milijonov jenov, Kitajci pa samo štiri milijone.